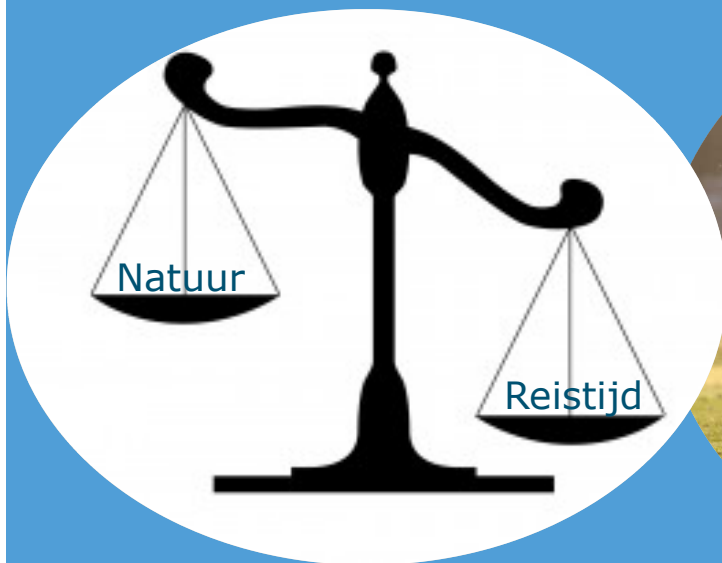

Natuur in MKBA's

Worden niet-geprijsde effecten evenwichtig meegenomen?

22-11-2012, Vincent Linderhof, Arianne de Blaeij, Janneke Vader (LEI), Carl Koopmans (SEO/VU) en Piet Rietveld (VU)

Inleiding

- Inleiding en onderzoeksvraag
- Aanpak
- Ervaringen buitenland
- Analyse kader
- Casestudies
- Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

Reistijdwaarden en waarden van verkeersveiligheid worden zonder discussie gebruikt. Over waarden van natuur is er veel discussie.

- Worden niet-geprijsde effecten op een evenwichtige wijze meegenomen in MKBA's?
- Hoe wordt er in het buitenland met niet-geprijsde effecten in MKBA's omgegaan?
- Zo nee, wat kunnen we doen om niet-geprijsde effecten evenwichtiger/vollediger mee te nemen in de Nederlandse MKBA praktijk?

Inleiding

- Worden niet-geprijsde effecten op een evenwichtige wijze meegenomen in MKBA's?

Bestaand beleid/wetgeving zorgt voor selectie:

- juridisch beschermde natuur
- verkeersveiligheid

- Worden niet-geprijsde effecten volledig meegenomen in MKBA's?

Aanpak

Vergelijken van meenemen van niet-geprijsde omgevingskenmerken in MKBA's

- Bereikbaarheid
  - reistijd en
  - verkeersveiligheid
- Natuur
- Nadruk op transportgerelateerde MKBA's
  - Lijninfrastructuur
  - Puntinfrastructuur

Aanpak

---

1. Ervaringen buitenland inventariseren
2. Opstellen analysekader niet-geprijsde effecten voor MKBA's o.b.v. OEI-leidraad
3. Invullen analysekader voor casestudies
4. Verdiepingsanalyse van één casestudie

Ervaringen buitenland

- Ervaringen in Engeland, Duitsland, Denemarken, en België.
- Engeland: natuur speelt geen rol bij infrastructurele in MKBA's
- Andere landen: natuur speelt wel een rol: kwalitatief of fysieke effecten, geen waarderingen
- Nederland behoort tot de koplopers

Analysekader MKBA

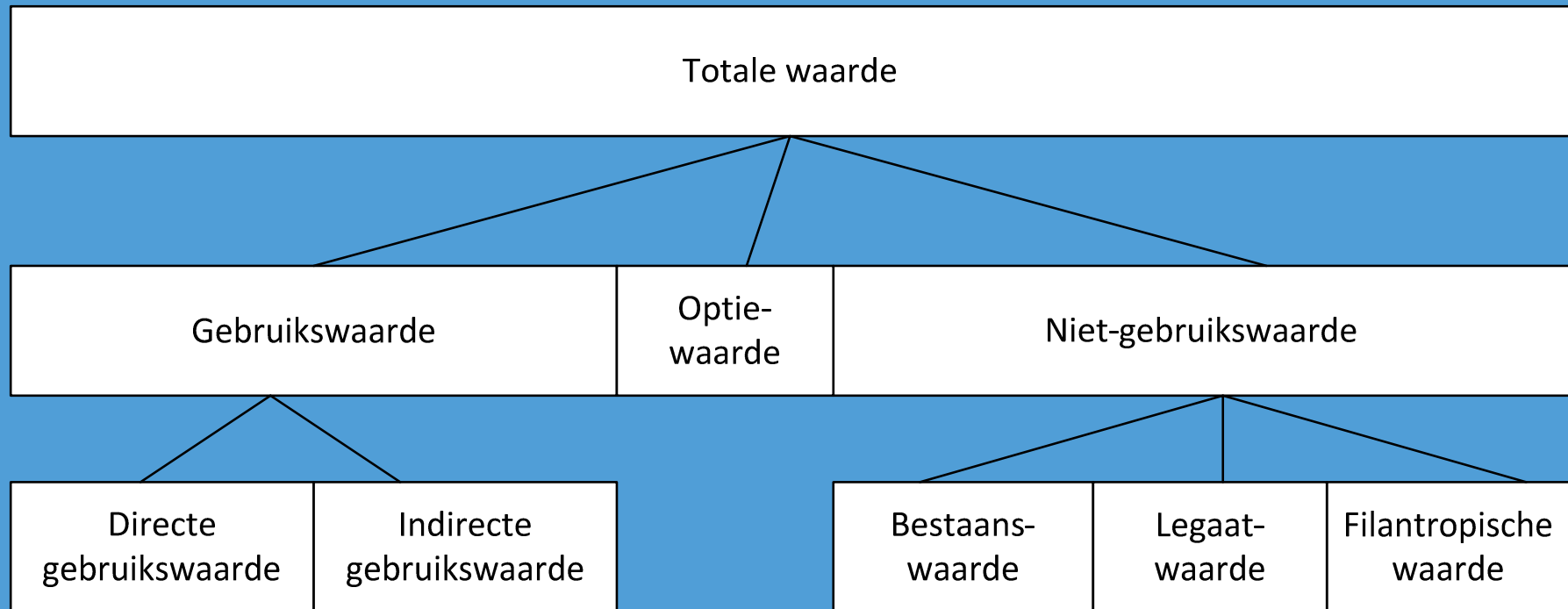

- Waarom analysekader?
- Snel inzicht in hoe niet-geprijsde effecten zijn opgenomen in MKBA's
- Gesloten vragen: meer "ja" per onderdeel betekent dat omgevingselement vollediger is meegenomen

Analysekader MKBA

- Zijn de welvaartseffecten van de niet-geprijsde effecten meegenomen?

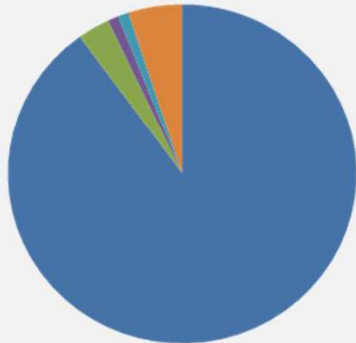

Theoretisch kader

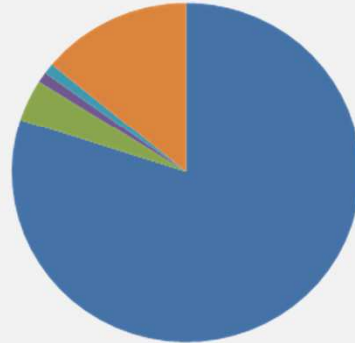
	Reistijdwinst	Verkeers- veiligheid	Natuur
Gebruikswaarde; De waarde die de huidige generatie hecht aan			
Directe gebruikswaarde	Verandering van reistijd met eigen/openbaar vervoer	Verandering in kans om slachtoffer te worden	Verandering kwaliteit en kwantiteit van natuur (recreatie)
Indirecte gebruikswaarde			Verandering van bijv. regulerende functies, waterzuivering
Optiewaarde ; De waarde die de huidige generatie hecht aan			
Optiewaarde	Optie van toekomstig gebruik	Optie van toekomstig gebruik	De optie om in de toekomst alsnog gebruik van natuur te kunnen maken.
Niet-gebruikswaarde; De waarde die de huidige generatie hecht aan			
Bestaanswaarde	korte reistijd, ongeacht het gebruik	veilige infrastructuur, ongeacht gebruik	het bestaan van natuur, ongeacht gebruik.
Legaatwaarde	Gebruik door toekomstige generaties	Gebruik door toekomstige generaties	het in standhouden van natuur voor toekomstige generaties (voor kinderen en kleinkinderen).
Filantropische waarde (altruïsme)	een kortere reistijd voor anderen	een afname van de kans dat een ander slachtoffer wordt.	dat andere mensen de mogelijkheid hebben om van natuur te genieten.

Indicatie van waardes

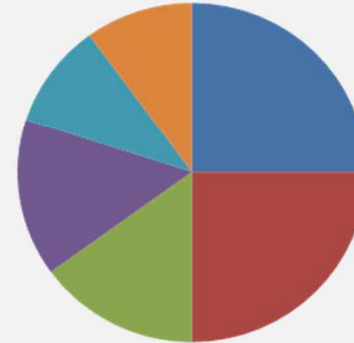
Reistijd

Verkeersveiligheid

Natuur

- Directe gebruikswaarde
- Indirecte Gebruikswaarde
- Optionele waarde
- Bestaanswaarde
- Legaatwaarde
- Filantropische waarde

	Reistijd	Verkeers- veiligheid	Natuur
--	----------	-------------------------	--------

1	Is een van de effecten het hoofddoel?		
---	---------------------------------------	--	--

2	Zijn er varianten afgevallen door wetgeving?		
---	--	--	--

3	Zijn fysieke effecten gemeten?		
---	--------------------------------	--	--

Uniform

4	Zijn welvaartseffecten gekoppeld aan fysieke effecten benoemd?		
---	--	--	--

-Gebruikswaarde

-Optiewaarde

-Niet-gebruikswaarde

	Reistijd	Verkeers- veiligheid	Natuur
--	----------	-------------------------	--------

5	Zijn de welvaartsveranderingen gemonitariseerd?		
---	---	--	--

	Marktprijzen		
--	--------------	--	--

	Compensatie?		
--	--------------	--	--

	Monetaire waardering?		
--	-----------------------	--	--

6	Gevoeligheidsanalyse?		
---	-----------------------	--	--

7	Presentatie volgens OEI?		
---	--------------------------	--	--

Casestudies

Transport MKBA

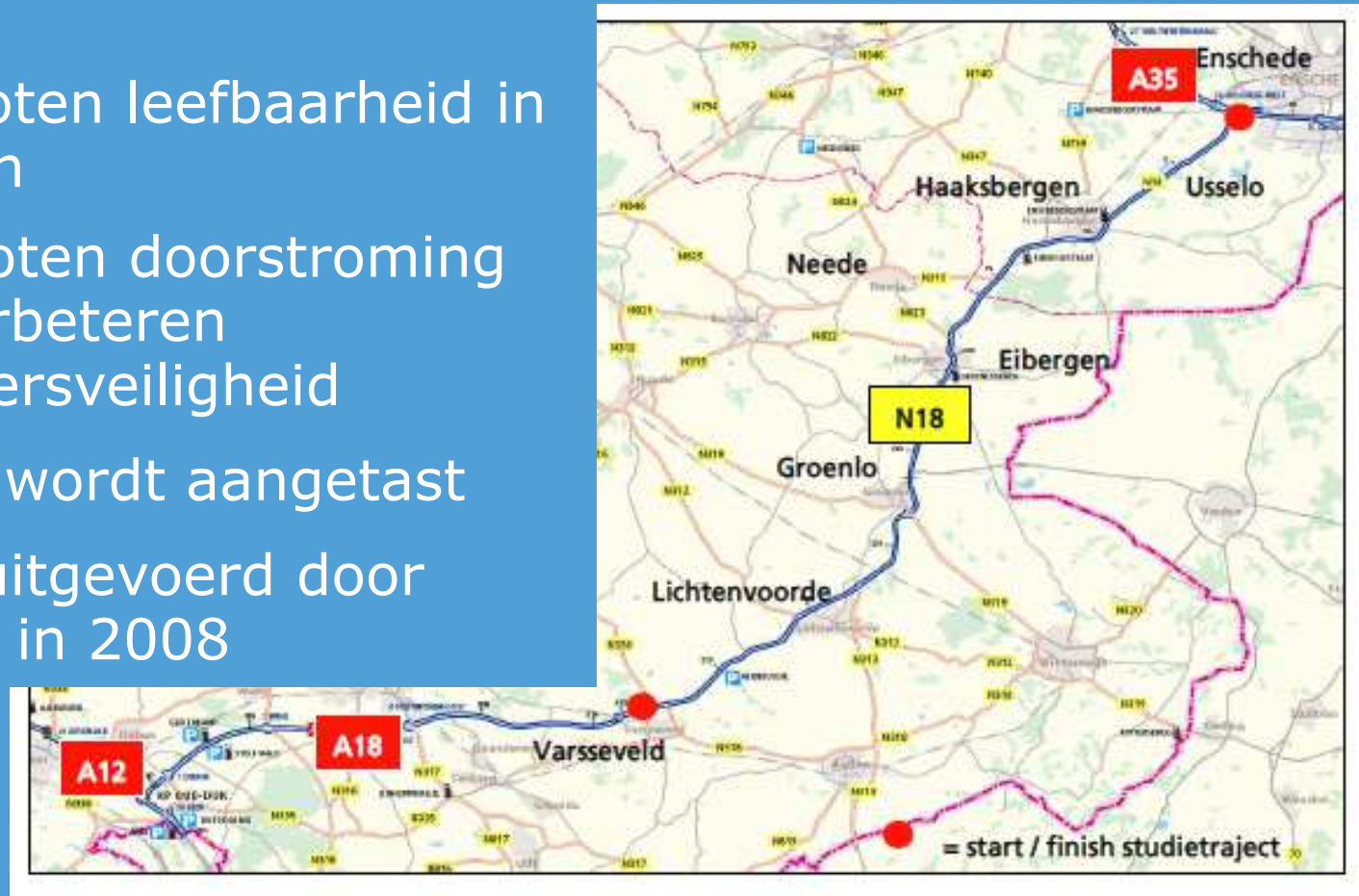
- Schiphol-Almere (A1/A6/A9) - Arcadis in 2008
- N18 Varsseveld-Enschede (transport, verdieplingsanalyse) - Arcadis in 2008
- Westelijke rondweg Amersfoort - LEI in 2012
- Schaalsprong Almere - Ecorys in 2012 en CPB/PBL in 2012

Gebiedsgerichte MKBA

- Mooi NL - Witteveen en Bos in 2007
- Maasvlakte 2 - CPB/NEI/RIVM in 2001 en 2002

N18 Varsseveld-Enschede

- Doel:
  - vergroten leefbaarheid in kernen
  - Vergroten doorstroming en verbeteren verkeersveiligheid
- Natuur wordt aangetast
- MKBA uitgevoerd door Arcadis in 2008

N18 Varsseveld-Enschede

		Reistijd	Verkeers- veiligheid	Natuur
1	Is een van de effecten het hoofddoel?	ja	ja	nee
2	Zijn er varianten afgevallen door wetgeving?	nee	nee	nee
3	Zijn fysieke effecten gemeten?	ja	ja	ja, maar
	Uniform gemeten	ja	ja	nee
4	Zijn welvaartseffecten gekoppeld aan fysieke effecten benoemd?	ja	ja	ja
	Gebruikswaarde	ja	ja	Ja
	Optiewaarde	nee	nee	nee
	Niet-gebruikswaarde	nee	nee	nee

N18 Varsseveld-Enschede

		Reistijd	Verkeers- veiligheid	Natuur
5	Zijn de welvaartsveranderingen gemonitariseerd?	ja	ja	ja
	Marktprijzen	nee	nee	ja
	Compensatie?	nvt	nvt	ja
	Monetaire waardering?	ja	ja	nee
6	Gevoeligheidsanalyse?	ja	nee	nee
7	Presentatie volgens OEI?		ja	

- Saldi negatief voor alle varianten
- Compensatie van natuur gebaseerd op verloren gegaan areaal. Locatie van compensatie niet nader ingevuld.
- Natuur niet optimaal meegenomen. Budget beperkt en geen betrouwbare methodiek

Mooi Nederland

- MKBA innovatieprogramma Mooi Nederland
- Doel: Landschapsverfraaiing
- Er zijn effecten op mobiliteit van voetgangers en fietsers (recreanten en bewoners)
- Drie pilotgebieden waarvan de effecten worden opgeschaald Hoekse waard (klei), Meijerij (zand) en Hondsrug (veen)
- Uitgevoerd door Witteveen+Bos in 2007

Mooi Nederland

		Reistijd	Verkeers- veiligheid	Natuur
1	Is een van de effecten het hoofddoel?	nee	nee	nee
2	Zijn er varianten afgevallen door wetgeving?	nee	nee	nee
3	Zijn fysieke effecten gemeten?	ja, maar	nee	ja
	Uniform gemeten	ja	nvt	nee
4	Zijn welvaartseffecten gekoppeld aan fysieke effecten benoemd?	ja	nee	ja
	Gebruikswaarde	ja	nvt	Ja
	Optiewaarde	nee	nvt	nee
	Niet-gebruikswaarde	nee	nvt	nee

Mooi Nederland

		Reistijd	Verkeers- veiligheid	Natuur
5	Zijn de welvaartsveranderingen gemonetariseerd?	ja	nee	ja
	Marktprijzen	nee	nvt	ja
	Compensatie?	nvt	nvt	nee
	Monetaire waardering?	ja	nvt	ja
6	Gevoeligheidsanalyse?	ja	nvt	ja
7	Presentatie volgens OEI?		ja	

- Saldo is positief: geen concrete investeringen
- Veel verschillende effecten van natuur meegenomen, diversiteit aan methoden
- Natuur zo volledig mogelijk meegenomen.

Synthese

- MKBA's verschillen sterk qua doel en praktische aanpak: keuze van alternatief vs. bevestiging van beleid
- Wettelijke beperkingen spelen geen rol in MKBA
- MKBA's gericht op natuur zijn vollediger t.a.v. natuur

Synthese

- Bij transportgerelateerde MKBA's wordt natuur niet volledig meegenomen
  - Beperkt budget voor MKBA
  - Geen beschikking over betrouwbare methode
  - Compensatie van natuur in OEI obv vervangingswaarde niet obv maatschappelijke waarde
  - Aandacht voor natuur lijkt toe te nemen o.a. door systematische aanpak met natuurpuntenmethodiek

Conclusies

- Worden niet-geprijsde effecten evenwichtig meegenomen?
- Ja, wettelijke kaders worden in acht genomen ook voor juridisch beschermde natuur
- Nee, natuur wordt vaak niet volledig meegenomen, omdat
  - aandeel niet-gebruikswaarde groter is
- Betrouwbare, eenduidige methodes voor waardering van natuur ontbreken

Conclusies

- Transportgerelateerde MKBA's kunnen leren van de aanpak in gebiedsgerichte MKBA
- Ervaringen in het buitenland zijn beperkt.

Aanbevelingen

- Effecten van natuur en andere niet-geprijsde effecten benoemen: onderscheid naar gebruik en niet-gebruik expliciet maken.
- Systematische aanpak van natuur (natuurpuntensysteem) kan helpen bij identificeren welvaartseffecten. Dit is een eerste stap richting standaardisatie van waarden

Natuur in MKBA's

Dank voor uw
aandacht

vincent.linderhof@wur.nl

